

דוח השפעה
תוכניות לבני
הגיל השלישי
2022-2023
תשפ"ג

רקע

בעולם בו הטכנולוגיה מתעדכנת כל הזמן, מוצאים עצמם בני הגיל השלישי נדרשים להסתגל לכך ששירותים רבים עוברים מהמרחב הפיזי למקוון ומערכות יחסים אישיות מושפעות מפיתוחים טכנולוגיים. השליטה בסביבה הדיגיטלית משפיעה על תחומי חיים רבים: התנהלות פיננסית נבונה, בריאות, פנאי ורשת חברתית, תעסוקה, למידה לאורך החיים והשתתפות אזרחית פעילה. אוריינות דיגיטלית גם נמצאה כמנבאת חוסן, כלומר היכולת להתמודד עם מצבי דחק ומשבר(1). לכן, העדרה של אוריינות דיגיטלית והקושי להתנהל במציאות הטכנולוגיות היומיומית גורם לתחושה טבעית של חוסר רלוונטיות ולעתים אף להדחקות אל השוליים החברתיים. על פי הלמ"ס (2022) כ-27% מבני ה-65 ומעלה אינם משתמשים באינטרנט, זאת בהשוואה לאחוזים בודדים בקרב גילאים צעירים יותר(2).

על פי סקר של איגוד האינטרנט הישראלי שנערך בקרב בני 65 ומעלה(3), רק 26% רוכשים מוצרים דרך האינטרנט, 40% בלבד מבצעים תשלומים וחשבונות ברשת, רק כ-54% גולשים ברשתות חברתיות וכ-49% מקבלים עזרה מקרובי משפחה ומכרים בתפעול טכני ומיומנויות גלישה. ניתן גם להבחין בפערים בין האוכלוסייה המבוגרת לבין אוכלוסייה צעירה בכל מה שקשור לשימוש במחשב, אינטרנט ושירותים דיגיטליים. לדוגמא, 26.1% מבני 65 ומעלה השתמשו בשירותי ממשל מקוונים ב-2020, כאשר בקרב בני 20 ומעלה אחוז המשתמשים בשירותי ממשל מקוונים כמעט כפול - 46.5%(2). בשנת 2022, הממוצע הארצי של אותו המדד על 56.9%, כשממוצע השימוש באוכלוסייה בת 75 ומעלה עמד על 24% בלבד(4). במחקר שנערך בקרב בני 60 ומעלה, נמצא כי ככל שהיו מעט מגבלות (חוסר ידע, זמינות מכשיר, חשש, נגישות) והיה יותר שימוש באמצעים דיגיטלים בקרב המשיבים, כך הם דיווחו על פחות בדידות, תחושת בריאות סובייקטיבית ותחושת שליטה גבוהות יותר(5).

לאור כל זאת, מחשבה טובה מפעילה תכניות טכנולוגיות מגוונות המקנות אוריינות דיגיטלית, בצורה הדרגתית ובאופן המותאם לקצב הלמידה, על מנת לתת מענה לצרכים של אוכלוסיות הגיל השלישי. בשנת 2018 הובילה העמותה את המיזם הלאומי של המשרד לשוויון חברתי, ג'וינט ישראל-אשל ומטה ישראל דיגיטלית, לקידום זקנה פעילה ושיפור איכות החיים באמצעות הקניית אוריינות דיגיטלית לבני 60+. בנוסף, באוקטובר 2022 זכתה העמותה במכרז "100 באוריינות" של מערך הדיגיטל הלאומי, לקידום אוריינות דיגיטלית ב-31 רשויות מקומיות, בקרב בני הגיל השלישי וגילאי תעסוקה ברשויות אלו.

מטרות

הטמעת שימוש בכלים דיגיטליים לטובת קידום זקנה פעילה

שיפור תחושת המחוברות החברתית

שיפור מידת האוריינות הדיגיטלית

חיזוק תחושת המסוגלות העצמית בסביבה הטכנולוגית

(1) ג'וינט ישראל אשל (2021). אתגר ההזדקנות: תוכנית עבודה רב שנתית 2021-2025.

(2) הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2022). פרסום מס' 1877: מדדים להזדקנות מיטבית בישראל 2020.

(3) איגוד האינטרנט הישראלי (2024). שימוש ומוגנות אינטרנט בקרב הגיל השלישי בישראל.

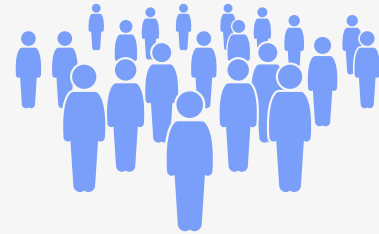
(4) הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שימוש בשירותי ממשל מתוקשבים, לפי גיל, הסקר החברתי, 2022.

(5) מנהיים, א., ליפשיץ, ר., וקן-שורץ, א. (בפרסום). שימושים וצרכים דיגיטליים של האוכלוסייה המבוגרת (60 ומעלה) בישראל בזמן המלחמה.

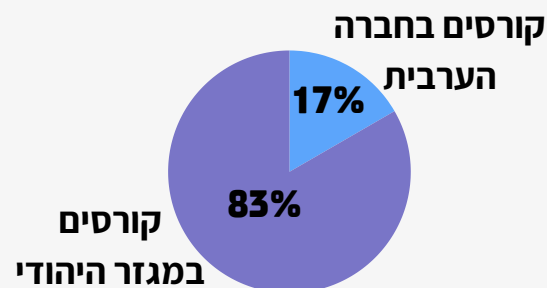

פעילות- תשפ"ג

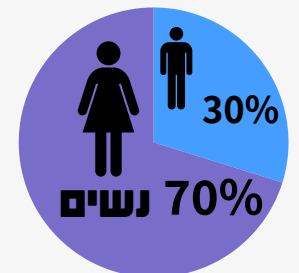

1,646

משתתפים.ות

מגזר

מגזר

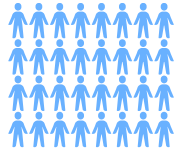

קורסי אוריינות דיגיטלית

23

קבוצות

272

משתתפים

בקורסים נלמדות מיומנויות בסיסיות ומתקדמות של תפעול מחשב וסמארטפון, פיתוח ביטחון בגישה למחשב, חשיפה והתנסות בכלים שימושיים במחשב, בסמארטפון ובאינטרנט. במסגרת זו לומדים המשתתפים לבצע פעולות שימושיות בחיי היומיום שלהם באמצעות כלים טכנולוגיים לשם קידום זקנה פעילה, שיפור איכות חייהם ושימוש מיטבי במרחב הדיגיטלי.

אחוז המשתתפים שהעידו בעקבות הקורס על...

"עכשיו אני פחות מבודדת
מהמחשב, יש לי יותר בטחון"

74%

תרומה לתחושת
המחוברות החברתית

68%

רכישת ידע
טכנולוגי חדש

70%

עלייה בשימוש במחשב
ובסמארטפון

"הקורס נתן לי אפשרות
לקשר עם חברים"

72%

עלייה במידת השליטה
בשימוש במחשב ובסמארטפון

"שליטה טובה יותר באימוניית
בתחום הדגיטלי"

אחוז המשתתפים שהעידו בעקבות הקורס על...

87%

שביעות רצון
מההדרכה

87%

שביעות רצון
מהקורס

"הקורס תרם לי ביטחון עצמי, ידע
רבו, מעורבות במה שקורה, חיסכון
בלמן"

89%

רצון להמשיך
לקורס נוסף

אחוז המשתתפים שהעידו בעקבות הקורס על עלייה במידת השימוש באינטרנט לטובת...

69%

שימוש בשירותים
מקוונים

58%

שימוש ברשתות
חברתיות

62%

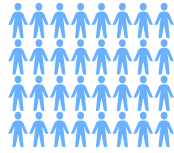
שמירה על קשר
עם בני משפחה

סדנאות

74

קבוצות

895

משתתפים.ות

הסדנאות הטכנולוגיות מציעות למידה מהירה והעמקה נקודתית וממוקדת של תכנים טכנולוגיים רלוונטיים שונים המאפשרים השתלבות מיטבית בחברה וחיי זקנה פעילה, כגון שימוש בסמארטפון, מיצוי זכויות, Office, שירותים מקוונים, פייסבוק ועוד.

אחוז המשתתפים שהעידו בעקבות הסדנה על...

74%

עלייה בביטחון בשימוש במחשב ובסמארטפון

77%

רכישת ידע טכנולוגי חדש

93%

רצון להמשיך לסדנה נוספת

92%

שביעות רצון מההדרכה

86%

שביעות רצון מהסדנה

התמקדות בשתי תוכניות מובילות בתחום הגיל השלישי קהילות דיגיטליות

אחוז המשתתפים שהעידו בעקבות הקורס על...

90%

רצון להמשיך
לקורס נוסף

89%

שביעות רצון

85%

שימוש בכלים שנלמדו
בשעות הפנאי

81%

תרומה לתחושת
מסוגלות טכנולוגית
בכלים שנלמדו

78%

רכישת ידע
טכנולוגי חדש

21 קבוצות

305 משתתפים

תוכנית לקידום אוריינות דיגיטלית
בשיתוף עם עיריית ירושלים בקרב
הגיל השלישי, המגזר החרדי
והחברה הערבית.

"הקורס תרם לי ידע וביטחון להשתמש בפלאפון"

N=56

אלפנאר

"הקורס נתן לי עצמאות"

אחוז המשתתפים שהעידו בעקבות הקורס על...

5 קבוצות

79 משתתפים

תכנית בשיתוף עמותת אלפנאר,
שמטרתה לקדם את האוכלוסיה
דוברת הערבית לאופק תעסוקתי
משמעותי ולהשתלבות מיטבית
בחברה.

79%

שימוש בכלים שנלמדו
בשעות הפנאי

83%

תרומה לתחושת
מסוגלות טכנולוגית

85%

רכישת ידע
טכנולוגי חדש

97%

שביעות רצון
מההדרכה

96%

שביעות רצון
מהקורס

"מאלא אותי להכיר ולדעת
דברים כאלה"

N=70

* ממוצע דיווח עצמי של המשתתפים

לסיום

בשנה האחרונה הגענו למעל 1,600 משתתפים ומשתתפות במקומות רבים ומגוונים ברחבי הארץ. בעקבות הפעילות גברה תחושת המסוגלות הטכנולוגית של המשתתפים ועלה השימוש באינטרנט לטובת שימושים רבים בחיי היום-יום כגון שירותים מקוונים. כמו כן, המשתתפים והמשתתפות דיווחו כי הם רכשו ידע טכנולוגי חדש, בעזרת הטכנולוגיה הם מרגישים יותר מעורבים בחיי הסובבים אותם ומעל 90% ציינו כי ישמחו להמשיך וללמוד בתוכניות נוספות. צעדים אלו מקרבים אותנו יותר ויותר על עבר השגת היעדים שלנו, לקידום חיי זקנה פעילה, אוריינות ומסוגלות טכנולוגית והשתלבות חברתית מיטיבה בקרב בני הגיל השלישי בישראל.

